

2024-08-15

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och
drogforskning (SoRAD)

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
johan.westlund@regeringskansliet.se

Institutionen för folkhälsovetenskap

Remissyttrande: Promemoria Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) vid Institutionen för folkhälsovetenskap (*Department of Public Health Sciences*, herefter PHS), Stockholms universitet, är inbjuden remissinstans för Finansdepartementets promemoria *Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier* (Fi2024/01482, 2024-06-26).

I enlighet med Tidöavtalet förslås i föreliggande PM att alkoholskatten sänks med som mest 50 procent för öl från juridiskt, ekonomiskt och lokalmässigt oberoende småbryggerier, med en årsproduktion som inte överstiger tre miljoner liter öl. Den föreslagna skattesänkningen minskar sedan stegvis med 10 procentenheter per kategori (fem grupper efter årsproduktion: upp till 500 000 liter, 750 000 liter, 1 000 000 liter, 2 000 000 och slutligen 3 000 000 liter och en reduktion om 10 procent).

En sådan skattereduktion är enligt förslaget förenlig med det så kallade alkoholskattedirektivet (92/83/EEG av den 19 oktober 1992). Som lyftes i PM:et måste dock en sådan nedsättning ”tillämpas lika för alla producenter” av öl ”oavsett var producenten är etablerad”. Därmed måste även ”oberoende utländska bryggerier av samma storlek ges samma nedsättning” (s. 11).

I Sverige har alkoholskatten länge använts som ett politiskt verktyg, både för att minska alkoholkonsumtionen och för att generera intäkter till staten. Forskning visar att alkoholskatt är den mest effektiva åtgärden för att reducera alkoholrelaterade skador och dödsfall. Alkoholskatten fungerar även som en viktig signal om alkoholens skadliga effekter. Undersökningar från SOM-institutet visar dessutom att fler svenskar förespråkar en höjning av alkoholskatten än en sänkning. Trots detta har värdet av den svenska alkoholskatten minskat sedan år 2000 tillsammans med flera exempel på en liberalisering av alkoholpolitiken.

SoRAD och PHS avstyrker därför förslaget. Skälet för detta är att tillgänglighet genom bland annat pris är en viktig hörnsten i den svenska restriktiva alkoholpolitiken, som bygger på ett folkhälsoperspektiv och en desintresseringsprincip.

Institutionen för folkhälsovetenskap

CHESS | SoRAD

CHESS är ett samarbete med Karolinska Institutet

Föreliggande skattereduktion motiveras med möjligheter att starta och driva företag och ekonomiska förutsättningar för producenter (se t.ex. s. 21), medan skattesänkningen inte anses ”kopplad till dryckens påverkan på hälsan” (s. 12). PM:et bedömer det som osannolikt att förslaget medför märkbart högre totalkonsumtion och bedömer effekten på folkhälsan som mycket liten (s. 13 och 28) trots att alkohol medför skador oavsett produktionssätt.

SoRAD och PHS noterar att argumenten för gårdsförsäljning av alkohol ofta betonar att dessa hantverksmässigt producerade drycker är dyrare än de som säljs på Systembolaget. Det höga priset lyfts då som ett viktigt argument för att gårdsförsäljning – i sig – inte kommer att attrahera unga eller öka totalkonsumtionen avsevärt. Att kombinera införande av gårdsförsäljning av alkohol med sänkt alkoholskatt för småbryggerier år 2025 är inte förenligt med en fortsatt restriktiv alkoholpolitik.

* * *

Beslut i detta ärende har tagits av institutionsstyrelsen vid Institutionen för folkhälsovetenskap 2024-08-23. Föredragande har varit SoRAD:s föreståndare Jessica Storbjörk, som tillsammans med Jenny Cisneros Örnberg har utarbetat yttrandet.